

NORGES HØYESTERETT

Den 28. juni 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-01342-A, (sak nr. 2012/653), straffesak, anke over dom,

A

(advokat Øystein Storrvik)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(kst. statsadvokat Guro Hansson Bull)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Falkanger**: Saken gjelder spørsmål om forlengelse av forvaring der domfelte er løslatt på prøve.
- (2) A ble ved Moss tingretts dom av 19. mai 2006 funnet skyldig i å ha voldtatt to piker på 15 år til vaginalt samleie, for ved flere anledninger å ha hatt seksuell omgang med en pike fra hun var 6 til 8 år, for å ha hatt seksuell omgang med en pike på 12 år og fem forskjellige piker på under 16 år, og for å ha utvist krenkende eller uanstendig atferd overfor en pike på 14 år ved bruk av Internett. A kjente de minste barna fra sitt nærmiljø. De andre hadde han kommet i kontakt med gjennom chattesider på Internett. Straffen ble satt til forvaring i 8 år med en minstetid på 4 år.
- (3) A anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett, som ved dom av 30. oktober 2006 fant at A hadde utvist grov uaktsomhet ved voldtektene. For øvrig ble han funnet skyldig på samme punkter som i tingretten. Lagmannsretten satte straffen til forvaring i 6 år med en minstetid på 3 år. Minstetiden løp frem til 10. juli 2008, mens lengstetiden løp frem til 10. juli 2011.
- (4) Ved dom av 19. september 2008 tok Asker og Bærum tingrett en begjæring fra A om prøveløslatelse til følge. Det ble satt som vilkår at han skulle stå under tilsyn av Kriminalomsorg i frihet, blant annet med plikt til ukentlig fremmøte. Dessuten skulle han ha

bosted på fast adresse, opprettholde påbegynt behandling ved Institutt for Klinisk sexologi og terapi (IKST) og ikke ha samkvem med fornærmede i straffesaken. Prøveløslatelsen skjedde 7. oktober 2008. Prøvetiden løp ut lengstetiden på 6 år, og varte således til 10. juli 2011. Etter denne tiden har A ikke vært underlagt noen form for forvaring.

- (5) Statsadvokaten i Oslo tok 29. mars 2011 ut tiltale mot A ved Sarpsborg tingrett med begjæring om tre års forlengelse av tidsrammen for forvaringen, med fortsatt prøveløslatelse på samme vilkår.
- (6) Sarpsborg tingrett avsa 14. juli 2011 dom med slik domsslutning:
- "A, født 05.07.1965, dømmes til forvaring for et tidsrom av 2 – to – år, jf straffeloven §§ 39 c og 39 e, som forlengelse av tidsrammen i Moss tingretts dom av 19.05.2009 jf Borgarting lagmannsretts dom av 30.10.2006.
Den nye tidsrammen regnes fra 10.07.2011. Minstestraft fastsettes ikke.**
- Prøveløslatelsen av A fortsetter, jf Asker og Bærum tingretts dom av 19.09.2008 og på de vilkår som framkommer der, jf straffeloven § 39 g jf § 53 nr 3. Prøvetiden løper til utløpet av ny tidsramme for forvaring."**
- (7) A anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett, som 21. februar 2012 avsa dom med slik domsslutning:
- "Anken forkastes."**
- (8) Lagmannsrettens dom ble avsagt under dissens, idet et mindretall – de tre fagdommerne – ikke ville ta begjæringen om forlengelse til følge.
- (9) A anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken ble anført å gjelde "saksbehandlingsfeil/feil lovanvendelse". I ankeutvalgets beslutning av 13. april 2012 het det at anken "over 'feil lovanvendelse' forstås i realiteten å gjelde lagmannsrettens vurdering av om forvaringen bør forlenges". Det ble deretter besluttet at bare anken over lagmannsrettens lovanvendelse skulle fremmes.
- (10) *Jeg er kommet til at anken må føre frem.*
- (11) Innledningsvis peker jeg på at saken gjelder forlengelse av prøvetiden frem til 11. juli 2013, og at en stor del av den aktuelle forlengelsestiden på 2 år nå er gått uten at det har foreligget rettskraftig dom på forlengelse.
- (12) Straffeloven § 39 e første og annet punktum lyder slik:
- "I dom på forvaring skal retten fastsette en tidsramme som vanligvis ikke bør overstige femten år, og ikke kan overstige enogtyve år. Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten likevel ved dom forlenge den fastsatte rammen med inntil fem år om gangen."**
- (13) Selv om A som nevnt ble prøveløslatt 7. oktober 2008, var han fortsatt under forvaring på det tidspunkt forlengelse ble begjært. Det er ikke tvilsomt at forlengelse av tidsrammen da kan skje etter § 39 e annet punktum.
- (14) Annet punktum sier ikke noe om betingelsene for at tidsrammen for forvaring skal kunne forlenges. Det er imidlertid klart at forlengelse bare kan skje dersom vilkårene i ett av

alternativene i § 39 c er oppfylt, jf. Matningsdal og Bratholm, Straffeloven (2. utgave) side 325. I vår sak er det alternativet i § 39 c nr. 1 som er det aktuelle.

- (15) For at tidsrammen skal kunne forlenges etter dette alternativet, må A for det første være funnet skyldig i "en alvorlig voldsforbrytelse, seksualforbrytelse, frihetsberøvelse, ildspåsettelse eller en annen alvorlig forbrytelse som krenket andres liv, helse eller frihet, eller utsatte disse rettsgodene for fare". Det er klart at de forhold han ble dømt for ved Borgarting lagmannsretts dom av 30. oktober 2006, faller inn under dette.
- (16) For det annet krever bestemmelsen at det må "antas å være en nærliggende fare for at lovbrysteren på nytt vil begå en slik forbrytelse". Høyesterett har i flere avgjørelser uttalt at gjentakelsesfaren må være kvalifisert og reell, jf. for eksempel Rt. 2010 side 676 avsnitt 15. Ved farevurderingen skal etter § 39 c nr. 1 legges vekt på

"den begåtte forbrytelsen eller forsøket sammenholdt særlig med lovbrysterens atferd og sosiale og personlige funksjonsevne. Det skal særlig legges vekt på om lovbrysteren tidligere har begått eller forsøkt å begå en forbrytelse som nevnt i første punktum."

- (17) Det er det rene at A allerede i 1989 ble ilagt en bot på 3 000 kroner for overtredelse av straffeloven § 212 først ledd nr. 3, for ved flere anledninger å ha vist pornografiske filmer til blant annet to jenter på henholdsvis 11 og 14 år. Dessuten ble han i 2003 dømt for å ha befølt kjønnsorganet til en 4 år gammel pike, og for å ha fått henne til å beføle hans penis. Straffen på fengsel i 120 dager ble sonet i 2004.
- (18) I Moss tingretts dom av 19. mai 2006 ble As handlingsmønster beskrevet slik:

"Saken har sin bakgrunn i at tiltalte registrerte seg på såkalte chatte-sider på internett, først og fremst på Dagbladets Blink side. Han la ut opplysninger om seg selv på nettet, og han kontaktet jenter som han fant såkalte profiler på. Kontakten startet ved chatting på nettet, og etter hvert fikk tiltalte mobiltelefonnummeret til jentene. Kontakten gikk da over til SMS-meldinger, og til telefonsamtaler. Til å begynne med var meldingene og samtalene av uskyldig art, der hverdagslige emner ble diskutert. Tiltalte fremsto som en forståelsesfull og snill person, som jentene følte de kunne snakke med om alt mulig, nesten som med en venninne. Flere av de fornærmede i saken her hadde hatt problemer med mobbing, de hadde til dels hatt problemer hjemme, og de hadde få venner og venninner. På denne bakgrunn ønsket de kontakt med tiltalte, og han opparbeidet et tillitsforhold overfor jentene.

Etter å ha holdt kontakten en tid, ble meldingene og samtalene etter hvert dreiet over på sex, til dels med nokså grovt innhold. Tiltalte ba om å få møte jentene. Dette fikk han, og møtested og -tid ble avtalt. Tiltalte kom i bil, kjørte jentene til et mer eller mindre øde sted, stort sett ukjente steder for jentene. Alle jentene var mindreårige, 14 eller 15 år gamle. Tiltalte oppnådde sex med jentene."

- (19) I sin dom av 30. oktober 2006 sa Borgarting lagmannsrett seg i det vesentlige enig i denne beskrivelsen.
- (20) At dette handlingsmønsteret skapte en nærliggende fare for gjentakelse, var neppe tvilsomt. Problemstillingen i vår sak er imidlertid om det fortsatt er en slik fare. Jeg har funnet det vanskelig å ta stilling til dette.
- (21) På den ene siden er det ikke urimelig å anta at handlingsmønsteret gjenspeiler nokså dypt forankrede trekk hos A. Det er således urovekkende at han sommeren 2009 ble pågrepet og siktet for over Internett å ha kommet med seksuelt krenkende og uanstendige spørsmål og

forslag overfor en person som utga seg for å være under 16 år. Siktelsen ble riktignok frafalt fordi vedkommende viste seg å være født i 1967, men poenget i vår sammenheng er at A trodde at vedkommende var under 16 år. Den rettsoppnevnte sakkyndige fremholdt i erklæring av 23. desember 2010 at A "oppfattes å ha pedofile og dyssosiale trekk, men anses ikke fullt ut å fylle kriteriene for diagnosen pedofili ... eller dyssosial personlighetsforstyrrelse". Den rettsmedisinske kommisjon ga imidlertid i sin erklæring av 8. mars 2011 uttrykk for at han tilfredsstilte de diagnostiske kriterier for pedofili. Kommisjonen viste særlig til de forholdene han ble dømt for i 2006. Den rettsoppnevnte sakkyndige aksepterte dette.

- (22) På den annen side er det tegn til positiv utvikling hos A. Fra høsten 2006, mens han fortsatt satt på Ila landsfengsel, kom han under behandling ved Institutt for klinisk sexologi og terapi (IKST). Bortsett fra kortere avbrudd etter løslatelsen i 2008 har behandlingen fortsatt frem til i dag, også etter at lengstetiden for forvaring er løpt ut. Han har således møtt opp regelmessig én gang i uken, og for det meste deltatt i gruppeterapi. Siden løslatelsen har han bodd i egen bolig sammen med sin eldste sønn på 20 år. Frem til november 2011 gikk han regelmessig til samtaler ved Kriminalomsorg i frihet. Dette skjedde altså også etter at forvaringstiden løp ut i juli 2011. Kriminalomsorgen gjennomførte også en del hjemmebesøk, hvorav noen var uanmeldte, uten at det er notert uregelmessigheter eller forhold som har gitt grunn til bekymring.
- (23) Mens A tidligere ble beskrevet som en ensom person, legger lagmannsretten til grunn at han nå har et større nettverk enn tidligere. Lagmannsretten er riktignok usikker på hvor langt han er kommet i erkjennelsen av sine pedofile tilbøyeligheter, men fremholder at han synes å ha "fått noe bedre forståelse av alvoret og skadeligheten ved seksuelle overgrep mot barn". Den rettsoppnevnte sakkyndige ga i sin erklæring av 23. desember 2010 uttrykk for at det har inntruffet en viss modning hos A i løpet av de fem årene som hadde gått siden forrige vurdering. Blant annet tar han avstand fra sin tidligere livsførsel og de handlinger han er dømt for.
- (24) Selv om hendelsen i 2009 som nevnt er foruroligende, er det nå gått en tid siden denne, og det er ikke holdepunkter for at noe liknende har skjedd i ettertid. I den sammenheng finner jeg grunn til å legge særlig vekt på at han siden sommeren 2011 ikke har vært underlagt noen form for restriksjoner eller pålegg.
- (25) Under tvil er jeg på denne bakgrunn kommet til at det nå ikke er en nærliggende fare for at A vil begå en ny alvorlig seksualforbrytelse.
- (26) Jeg stemmer for denne

D O M :

- (27) A frifinnes for kravet om forlenget forvaring.

- (28) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (29) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (30) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (31) Dommar **Utgård:** Det same.

(32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A frifinnes for kravet om forlenget forvaring.

Riktig utskrift bekrefte: